

EESTI LOODUS

Teod
aednike ja loodusesõprade
lemmikud

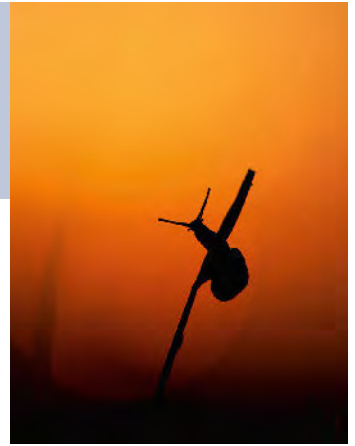

Vikerkaare värviline ilu

Karst Nabala kaitsealal

Kiletiivalised ja Suure Munamäe vaatetorn

- 2 **Toimetaja veerg**
- 3 **Sõnumid**
- 7 **Veebivalvur**
- 8 **Tigu lähleb küll tasa, aga vaadake, kui rasvane ta ise on**

Liina Remm teeb tutvust limustega, kes on putukate järel maailmas üks arvukamaid loomarühmi; Eesti maismaal elutseb teadaolevalt 85 liiki

- 13 **Karstinähtused kavandataval Nabala looduskaitsealal**
- Leo Vallner** selgitab karstinähtuste olemust ja annab põhjaliku ülevaate karstivormidest kavandatava kaitseala piirides

- 19 **EL küsib: vastab Ainike Nõmmisto**
 - 20 **Tuntud ja tundmatu vikerkaar**
- Jüri Kamenik** tutvustab suvel vihmade ja muude veepiiskadega kaasneva optilise nähtuse tekkepõhjusti ja vorme

- 27 **Kirikuraba looduskaitseala**
- Reigo Roasto** viib lugeja Jõgevamaal Puurmani ja Tabivere valla piirile, kus hoitakse metsa- ja rabakooslusi ning metsise ja kanakulli elupaiku

- 30 **Tiit Kändleri essee: See võrratu võsa**
- 32 **Poster: Aimar Säärts**
- 34 **Intervjuu: Murueide tütreid ja pojad on püganud liigirikka lilleaasa rohelisteks kõrbeks**

Literaadi ja rännumehe, loodusfilosoofi ja hobiaedniku

Jaan Kaplinskiga ajas juttu **Rainer Kerge** Öhtulehest

- 40 **Kuidas putukat ära tunda VII. Kiletiivalised**

Mati Martin kirjeldab Eestis vähemalt 7000 liiki hõlmavat putukarühma, kellest tuntumad on vast sipelgad, herilased ja mesilased

- 47 **Haltia, Soome moodsaim looduskeskus**

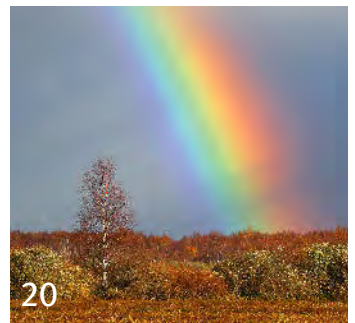
Peep Tobreluts jagab muljeid Soome looduskeskusest, kus tasub käia ja meie keskuste rajamisel õppust võtta

- 50 **Huvitav Eesti: Vaatetorn Eesti kõrgeima mäe lael**

Katre Palo annab uue rubriigi avaloos ülevaate Suure Munamäe vaatetornist

- 51 **Panin tähele: metskits ujus Saaremaale, ohtene tarn on üllatavalt laialdaselt levinud, sinihall luga on Eestis taasleitud, süsikad Saaremaal**

- 55 **Raamatud**
- 56 **In memoriam: Hella Kink**
- 57 **Kroonika**
- 62 **Mikroskoop**
- 63 **Ristsõna**
- 64 **Ajalugu, sünnipäevad**

20

27

40

52

FOTO: PEEDU SAAR

Nabala ja haruldased taimed

Loodav Nabala looduskaitseala kütab kuumal suveajal kirgi. Millegi võtmine looduskaitse alla tekitab mõistagi küsimusi nii maa- ja metsaomanikes, kaevandajates kui ka muidu loodushuvilistes. Kõnealune piirkond on suur ja keerukas ning selle loodusväärtusi ja võimalikke sotsiaalseid või majanduslikke mõjusid ei jõuaks ilmselt ka erinumbris ammendavalt käsitleda.

Jaanuarinumbris on ilmunud lühikokkuvõtte loodava kaitseala põhiväärtustest. Üks vaidlusaluseid teemasid on Nabala–Tuhala karstiala: mõne autori arvates siin karst üldse puudub või leidub vaid ebaolulisi karstinähtusi. Siinsest ajakirjast saab lugeda hüdrogeoloog Leo Vallneri põhjalikku artiklit (lk 13–19) karsti olemusest ja selle leidumisest Nabala piirkonnas. Loodetavasti kummutab kirjutus vähemasti kahtlused, nagu Nabala piirkonnas karst puuduks.

Hiljuti meie seast lahkunud Hella Kink on Eesti ürglooduse raamatus piiritlenud 8080 hektari suuruse Nabala karstiala. Kavandatav kaitseala hõlmab vaid 4664 hektarit, peamiselt mitmesuguseid metsi ja soolasid. Võib väita, et loodav kaitseala võiks olla isegi suurem ning kavandatav kaitsekord rangem: suur osa looduskaitsealast on tsooneeritud piiranguvööndisse, mis metsandustöid nagunii oluliselt ei pidurda ning segab omanikke väga vähe.

Kavandatava Nabala kaitseala piires on leitud kümme teise kaitsekategooria taimeliiki. Neist näiteks kuldkinga populatsioon on siin

piirkonnas Eesti mõistes väga suur ja ka mitme teise kaitsealuse liigi jaoks on loodav kaitseala väga oluline. Tuleb nõustuda Kalev Sepa ja Urmas Tartese väitega (EL 2014, nr 1, lk 57–58), et Nabalas on kindlaks tehtud aukartust äratav hulk loodusväärtusi ning üsna tõenäoliselt täieneb kaitsealuste ja ohustatud liikide nimekiri lähiaastatel veelgi, kui loodusteadlased saavad ala uurimisse rahulikult süveneda.

Lõppev suvi on olnud botaanikutele rõõmustavalt leiduderohke. Augustinumbris on juttu näiteks sinihalli loa taasleiust ja ohtese tarna uutest leiukohtadest. Järgmises numbris kirjutame Eestile uuest taimeliigist muda-nõmmkannist (*Androsace filiformis*), kes avastati Mõniste kandist kavandatava Kalkahju lubjakivi kaevandusala lähedal.

Eesti maaülikool ja pärandkoosluste kaitse ühing on asunud Eesti taimede uue levikuatlase tarvis andmeid koguma. Eks taimeliidude rohkus on otseses seoses välitööpäevade arvuga ja küllap saab nii seletada sellesuviste avastuste rohkust.

Üks esimese atlaseaasta olulisemaid tulemusi on tõdemus, et teadmised Eesti taimede levikust on kohati üllatavalt puudulikud. Küllap pole botaanikud varem kõikjale jõudnud ja taimestik areneb omasoodu. Püüame Eesti Looduse lugejatele edaspidigi tutvustada tähtsamaid uudiseid taime- ja loomariigi kohta. ■

toomas kukk

EESTI LOODUS

65. aastakäik Nr 8, august 2014

Toimetuse address:

Baeri maja, Veski 4, Tartu 51005
E-post toimetus@el.loodus.ee
faks 742 1143

Peatoimetaja Toomas Kukk

742 1143, tomkukk@gmail.com

Toimetaja Helen Külvik

(lapsehoolduspuhkusel)
529 4033, helen.kylvik@gmail.com

Toimetaja Juhani Javois

5661 0851, juku@ut.ee

Toimetaja Katre Palo

742 1143, palo.katre@gmail.com

Sõnumitoimetaja Toomas Juriado

742 1143, toomas.juriado@el.loodus.ee

Keeletoimetaja Monika Salo

742 1186, monika.salo@el.loodus.ee

Küljendamine Produktsioonigrupp OÜ

tiitlepp@gmail.com

Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri

Endla 3, 10122 Tallinn

Vastutav väljaandja Tiina Talvi

tiina@loodusajakiri.ee

Reklaamijuht Elo Algma

610 4106, reklaam@loodusajakiri.ee

Tellimine ja info: tel 610 4105

e-post loodusajakiri@loodusajakiri.ee

KESKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse toetusel

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2014
Summaries of some articles can be found at our web site www.eestiloodus.ee

Trükitud trükikojas
Kroonpress

